

Asia: VN/1886/2025

Hallituksen esitys laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta (radiohäirintään tarkoitetut laitteet)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1. Yleisiä huomioita

Poliisihallitus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Poliisihallitus on osallistunut esityksen valmisteluun ja saanut mahdollisuuden vaikuttaa esityksen sisältöön. Poliisihallituksen yleinen näkemys on se, että esitysluonnos on perusratkaisuiltaan hyvä sellaisenaan.

Poliisihallitus haluaa korostaa eräitä esityksessä käsiteltyjä poliisitoimintaan liittyviä seikkoja. Poliisihallitus on pitänyt tärkeänä, että viranomaisilla on mahdollisuus käyttää radiohäirintään tarkoitettuja laitteita laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tällainen useita viranomaisia koskeva viranomaistehtävä on miehittämättömän ilmailun valvonta- ja vastatoiminta, jota varten poliisille on säädetty toimivalta puuttua miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun. Tästä on säädetty poliisilain (872/2011) 2 luvun 11 a §:ssä. Poliisilla on myös oikeus lyhytaikaisesti estää teleosoitteiden tai telepäätelaitteiden käyttö tietyllä alueella. Toimenpiteen käytön on oltava välttämätön henkeä tai terveyttä uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi, eikä sillä saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

Tämä viranomaiskäyttötarkoitus on huomioitu esitysluonnokseen sisältyvän lakiehdotuksen 39 a §:n 2 momentissa. Käyttötarkoitus sisältää operatiivisen käytön lisäksi koe-, testaus- ja harjoitustoiminnan, joka olennaisena osana kuuluu viranomaistoimintaan.

Poliisihallitus on pitänyt tärkeänä myös sitä, että radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden tarkemmalla sääntelyllä ei estetä tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa. Tämä on lakiehdotuksessa huomioitu. On hyvä, että tällaista toimintaa koskeva lupa olisi sidoksissa siihen, onko tutkimus- ja

tuotekehitystoiminta ristiriidassa kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa.

2. Säännöskohtaisia huomioita

Lakiehdotuksen ja rinnakkaistekstien erot

Lakiehdotus ja rinnakkaistekstit eivät ole yhteneväiset. Esimerkiksi lakiehdotuksen 39 a §:n 2 momentin mukaan:

Radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon ja käyttöön voidaan myöntää sille, jolla on laitteen käyttöön laissa säädetty oikeus, tai viranomaiselle sen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseen, jos käyttö ei aiheuta vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle ja se on perusteltua ottaen huomioon tehtävän tärkeys, käytöstä aiheutuva haitta ja muut tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat.

Rinnakkaistekstissä saman säännöksen sanamuoto on eri:

Radiolupa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden hallussapitoon tai käyttöön voidaan 2 momentista poiketen hyväksyttävästä syystä myöntää muullekin taholle tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan tieteelliseen tai teolliseen tarkoitukseen, jos käyttö ei aiheuta haittaa muulle kuin luvassa tarkoitetulle radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle.

Kansallinen turvallisuus ynnä muut oikeushyvät

Lakiehdotuksen 39 a §:n 5 momentin mukaan lupaa ei myönnettäisi muulle kuin viranomaiselle, jos tämän toiminta on ristiriidassa Suomen kansallisen turvallisuuden, maanpuolustuksen tai Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Säännöksessä ”tämä toiminta” viittaa substantiivilausekkeeseen ”muu kuin viranomainen”. Sanamuoto on toimiva, mutta siitä saa myös sen käsityksen, että viranomaiselle voidaan myöntää lupa myös sellaiseen toimintaan, joka on ristiriidassa säännöksessä kuvattujen yhteisöllisten oikeushyvien kanssa.

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilyttäminen

Lakiehdotuksen 39 a §:n 6 momentin mukaan niin lupaa hakevan kuin luvanhaltijankin tulisi antaa Liikenne- ja viestintäviraston pyynnöstä selvitys radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden säilyttämisessä noudatetuista periaatteista ja käytetyistä tiloista. Poliisihallitus toteaa, että viranomaiset huolehtivat laitteiden turvallisesta säilyttämisestä viran puolesta, joten tämän vaatimuksen ei tulisi koskea viranomaisia. Vaihtoehtoisesti Liikenne- ja viestintävirasto voisi pyytää viranomaiselta selvityksen, jos se on erityisestä syystä tarpeen.

Radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttäminen

Lakiehdotuksen 39 a §:n 7 momentin mukaan radiohäirintään tarkoitettua laitetta saisi käyttää vain niin kauan kuin se on välttämätöntä. Poliisihallitus ehdottaa, että säännöksessä huomioitaisiin se, mitä muualla laissa laitteen käytöstä on säädetty. Esimerkiksi viranomaisten miehittämättömän ilmailun toimivaltuuksista on säädetty muussa laissa kuin sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa. Säännöksessä voisi olla joko ”sen lisäksi mitä muualla laissa säädetään” tai ”jollei muualla laissa ole toisin säädetty”.

Vaitiolovelvollisuus ja viesteihin liittyvien tietojen luovuttaminen

Poliisihallitus ehdottaa, että rikoksen selvittämisen ja syytteeseen panemisen sijaan puhuttaisiin esitutkinnasta ja syyteharkinnasta. Säännös voisi olla muodossa:

Mitä 1 momentissa säädetään ei estä välitystiedon antamista toiselle viranomaiselle, jos se on tarpeen radiohäiriön aiheuttamista koskevan rikoksen esitutkintaa tai syyteharkintaa varten taikka radioviestinnän häiriön poistamiseksi, rajoittamiseksi tai sen kansalliselle turvallisuudelle tai maanpuolustukselle aiheuttaman uhkan torjumiseksi tai selvittämiseksi.

Radiolaitteeseen liittyvä tarkastus

Lakiehdotuksen 326 §:n 3 momentin mukaan radiolaitteen tai radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden haltijan, käyttäjän ja omistajan olisi pyynnöstä esitettävä Liikenne- ja viestintävirastolle, Rajavartiolaitokselle, Tullille ja poliisille hallussaan oleva radiolupa. Säännöstä olisi hyvä tarkentaa vielä siten, että laitteen haltijan, käyttäjän ja omistajan tulisi esittää radiolupa toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä.

Pakkokeinokynnys

Lausunnon lopuksi Poliisihallitus kiinnittää huomiota sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 341 §:än sanamuotoihin. Esitysluonnoksessa pykälään tehtäisiin vain pieniä muutoksia eikä muutos koske sitä, miten pakkokeinokynnystä on kuvattu pykälän johtolauseessa.

Pykälän mukaan paikkaan tai henkilöön kohdistuvan etsinnän suorittaminen on mahdollista, jos poliisilla on painavia perusteita epäillä pykälässä yksilöityä rikosta. Pakkokeinokynnys on korkeampi kuin pakkokeinolaissa (806/2011), mikä on tavanomaista pakkokeinolain ulkopuolisessa sääntelyssä. Puheena olevan säännöksen osalta valittu sanamuoto poikkeaa muista vastaavista säännöksistä. Esimerkiksi alkoholilain (1102/2017) 87 §:ssä ja liikennevalvontaa vaikeuttavien laitteiden kieltämisestä annetun lain (546/1998) 7 §:ssä pakkokeinokynnyksenä on todennäköisiä syitä epäillä.

Pakkokeinolaissa niin sanottuina epäilyksen kynnyksinä käytetään hyvin vakiintuneesti seuraavia: syytä epäillä, todennäköisiä syitä epäillä ja sitä, että jotakin on erittäin päteviä perusteita olettaa. Tähänkin peilaten sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 341 §:ssä oleva sanamuoto ”painavia perusteita epäillä” tulisi ennemmin olla muodossa todennäköisiä syitä epäillä.

Arvelin Konsta
Poliisihallitus